

dat hij toch niet aan de sacramenten als zoodanig durft toekennen hetgeen hij toch graag eraan toegekend wil zien.

b) Inzender bedient zich ook zelf van de vergelijking met een testament (diploma). Hij zegt: „zooals het zegel op het testament den „geloovigen“ erfgenaam bevestigt, dat de aan hem vermaakte goederen zijn deel zijn, zoo.....“, enz. Hier moet de uitdrukking „zijn deel zijn“ aanduiden: „in bondsrechten zijn deel zijn“, en niet: factisch al in bezit hebben. Als op een testament een zegel geplakt wordt, is de erfgenaam nog geen erft. Anders zou het zegel er pas op moeten komen, nádat de erfgenaam de toegesegde goederen in ontvangst genomen heeft.

c) Maar als inzender de uitdrukking: „zijn deel zijn“ in het eerste gedeelte van zijn volzin bedoelt in dezen zin, dan moet hij niet ongemerkt in het tweede deel van denzelfden zin (.....) zoo bevestigt het sacrament den geloovigen gebruiker, dat de hem aangeboden goederen zijn deel zijn“) aan deze uitdrukking een totaal anderen zin geven dan in het eerste deel van den volzin. Dat zou maar verwarring stichten.

d) Zoo inzender eens willen zeggen, wannéer dan dat zegel op het sacrament komt? Hij zal niet kunnen zeggen: dat zegel komt er pas op, nadat de ontvanger is gaan gelooven. Want dan zou de gedoopte zuigeling een sacrament-zonder-zegel ontvangen bij zijn doop, om het zegel pas te krijgen wanneer geloof geboren is door het gepredikte Woord. De gedachte zelf is ongerijmd; want de sacramenten ZIJN juist zelf zegelen (bij de belofte). Inzender ontkomt hier nooit aan: OF het sacrament gaat verzegelen nadat ter zake van den gedoopte een biografische aanteekening (N.N. is gaan gelooven) rechtvaardig zou zijn gebleken (in de oogen Gods, want God zet geen zegel onder een fictie van mij, doch alleen onder een verzekering van Hemzelf) maar dan is de conclusie: de uitspraak, die nog wel publieke uitspraak van mijn doop ondergaat naar den inhoud een verandering nadat ik die biografische notitie honoreerbaar heb doen worden.....); OF: het sacrament, dat zelf een zegel is, verzegelt alleen wat God van zijn kant gezegd heeft. En dat is dan ook de heel nuchtere opvatting van den catechismus, antwoord 66).

K. S.

„Gij zijt een gelovige“

Onze abonné vervolgt:

„U zegt in Uw driestar „Getuigenissen“ in hetzelfde nummer, dat het sac. niet zegt: „N.N. is gelovig“ maar „God is getrouwd“. Nu is het geloof volgens antw. 21 Catech. een vast vertrouwen, dat mij de eeuwige zaligheid geschonken is, dus ook dat mij het geloof geschonken is. Als het sac. dus tot de gelovige gebruiker zegt: „God is getrouwd“ zegt het daarmee tot hem: „Gij zijt een gelovige“.

Inzender vergist zich. Want:

a) Zie alles wat tevoren opgemerkt is.
b) Het woord „geschonken“ betekent in zijn citaat de eerste maal: in belofte geschonken. Toegezegd. Met den eisch (Dordtche Leerregels) van geloof en bekeering. Maar dan moet inzender niet in het tweede deel van zijn citaat het woord „schenken“ in andere betekenissen gebruiken. Hij doet met dat woord „schenken“ even willekeurig, zonder het zelf te merken, als hierboven met de uitdrukking „zijn deel zijn“.

c) Wij spreken weer over de sacramenten, meervoud. Dus ook over den kinderdoop. Een van beide: OF; als inzender consequent volhoudt, wat hij zegt, moet hij beweren, dat de doop aan een klein kind zegt: *gij zijt een gelovige*. Maar straks¹⁾ zullen we hem hooren verzekeren, dat hij niet de kinderen voor wedergeboren houdt. Hij houdt ze dus ook niet voor geloovigen. Maar wil hij dan iets wat volgens hem God verzekert niet gelooven? Dat past hem evenmin, als mij. OF: hij moet zeggen: neen, die toespraak: *gij zijt een gelovige*, komt pas in de „stem“ van het sacrament, zoodra de biografische aanteekening, hierboven bedoeld, is gaan kloppen met de feitelijke toedracht van het leven van den gedoopte. Maar dan krijgen we weer die ongelukkige figuur van een sacrament, dat (onhoorbaar) iets toevoegt op lateren leeftijd aan wat het (hoorbaar) heeft verzekerd in de prille jeugd. Dat klopt niet.

K. S.

¹⁾ Volgende week, als 't slot van zijn brief ter sprake komt, K. S.

„Het binnengesmokkelde „omdat“

Onze briefschrijver vervolgt:

„U zegt in Uw driestar „Izabel en de Here God“ in hetzelfde nummer, dat het sac. niet zegt: „Gij bezit al Gods weldaden“, maar alleen: „Gij zult al Gods weldaden bezitten, indien *gij* gelooft.“ Wanneer nu echter het sac. tot de gebruiker zegt: „Gij zult al Gods weldaden bezitten, indien *gij* gelooft“, en die gebruiker is een gelovige, dan zegt het sac. tot hem: „Gij zult al Gods weldaden bezitten, omdat *gij* gelooft, en een deel van die weldaden bezit ge nu reeds, want het geloof is ook Gods gave, ja, in beginsel bezit ge nu reeds al Gods weldaden, want het werk dat Hij begonnen is, zal Hij ook voleindigen.“

Tot zoover het citaat. Schrijver vergist zich:

a) Zie het hierboven gezegde.
b) Het sacrament zegt vandaag geen haar minder of meer dan gister; en over 30 jaar geen woord meer dan toen het kindje gedoopt werd.
c) Een afleiding uit Gods Woord is wat anders dan de directe inhoud van Gods Woord zelf; een „practisch“ syllogisme (zie daarover in mijn Catechismusverklaring, I, II) is wat anders dan een belofte Gods, die immers zelve één van de leden is, waaruit het practisch syllogisme opgebouwd wordt.

d) Inzender smokkelt datgene wat hij bewijzen wil, al vast in zijn gronden voor het bewijs binnen. Hij moet bewijzen, dat het sacrament verzekert, dat ik die en die verandering in mijn leven ondergaan heb. Maar hij laat het sacrament al vast tot een deel van zijn ontvangers zeggen, dat die en die verandering ingetreden is.

e) De catechismus zegt: het Woord verzekert: dit en dat geschiedt „zoo dikwijls *gij* de belofte met een waar geloof aanneemt“; en het sacrament zet een streep onder die belofte. Maar inzender verandert „zoo dikwijls als“ (onderdeel van de belofteformule) in „omdat“ (onderdeel van een biografische situatietekening). Dat „omdat“ heeft hij binnengesmokkeld. Het sacrament zegt veel goeds van God; en praat niet over den gelovige, tenzij dan, dat het aan hem wat toezegt, hem den gelovige. B.v. blijvend geloof. Versterkt geloof. Volharding in het geloof. Een hoornstoot van Gods klare eedzwerfing moet niet worden omgetooverd in een kettingredeneering. K. S.

„Gelijke inhoud: Simultaan

Inzender vervolgt:

„U zegt in Uw driestar „Begin maar weer van voren af aan“ in de Ref. van 5/8, dat het sac. niet de één verzekeren kan, dat hij inwendige genade bezit en de ander niet. U acht het onmogelijk, dat het sac. bij de één dit, bij de ander dat inhoudt. Anders zou ook dezelfde preek de één wat anders kunnen zeggen dan de ander. Maar dat doet die preek toch ook? Volgens antw. 84 Catech. zegt de preek tot een gelovige, dat zijn zonden hem vergeven zijn, en tot een ongelovige, dat de toorn Gods op hem ligt, zolang hij zich niet bekeert.“

Tot zoover schrijver. Hij vergist zich. Want:

a) De preek zegt tot iedereen hetzelfde. God laat ons niet toe, Zondag twee preekjes te houden: eerst een voor afdeling A, dan een voor afdeling B. Hij wil zijn volk niet door de beelden als boeken der leken onderwezen hebben. Ook niet door preekboeken, die beelden van kwaad of goede „leken“ zijn.

b) Zoo kan de preek doen, omdat zij zich niet inlaat met biografische aanteekeningen betreffende de personen van de hoorders.

c) In de prediking is het dan ook: eerst ontbinden, daarna binden; in de kerkelijke tucht: eerst binden, daarna ontbinden (Urstinus).

d) De preek richt zich dus tot allen (dezelfden, of de van hen verschillende), de tucht tot dezelfde (Urstinus); want in de preek worden geloovigen, hypocrieten, en ongelovigen aangesproken in de publieke annuntiatie; in de tucht worden diegenen die zich ongelovigen hebben getoond aangesproken ter binding, en als ZIJ zich beteren weer ter ontbinding.

e) De ééne preek zegt dus altijd hetzelfde („zoo dikwijls *gij*“, etc..... plus: wat daarnaast te zeggen is).

f) En het sacrament, dat onder die belofte van de preek een streep zet, verklaart dus ook altijd hetzelfde. Waarom dan ook de formule voor allemaal bij ieder sacrament dezelfde is.

K. S.

„Op conditie“

Onze belangstellende lezer vervolgt:

„In dezelfde driestar zegt U, dat, indien het sac. niet iedere ontvanger verzekert, dat hij inw. genade bezit, de kinderen nog niet weten, wat ze aan hun doop hebben. De kinderen weten echter heel goed, dat die doop hun verkondigt, dat de genade hun met gezag aangeboden wordt op conditie van geloof. Zoodra ze tot geloof komen en dus aan de conditie beantwoorden, maken ze door hun geloof hun doop tot een verzekering, dat ze inw. genade bezitten.“

Tot zooverre inzender. Hij vergist zich ditmaal zó erg, dat ik goede hoop krijg, dat hij nu heilzaam schrikken zal van eigen consequenties.

Hij zegt immers: zoodra die kinderen dit en dat beleefd hebben, „maken“ (!) ze door hun geloof hun doop tot (!) een verzekering. Daar ligt het subjectivisme, dat zijn synode hem heeft opgedrongen met haar ongereformeerde redeneeringen, heelemaal bloot, IK maak door MIJN inwendige (en uitwendige) verandering Gods Woord tot iets anders? IK maak Gods Woord? IK voeg aan ZIJN uitspraak iets toe, dat er eerst niet in lag opgesloten? Foel, laat ons van dergelijke monstrueuse consequenties zóó schrikken, dat we dadelijk het roer wenden. En laat inzender aan den kerkeraad berichten, dat hij zich niet langer door hem zal laten afscheuren van zijn broeders, voor wie die kerkeraad zoo dom was den kansel te sluiten, hem daarmee makende tot sectekansel. Zou het subject, dat hoort, Gods Woord veranderen? Maar Gods Woord verandert het subject.

We zijn nog niet geheel gered met den ons gezonden brief. Volgende week het slot, hopen we.

K. S.

„Mistekening

We hebben reeds een en ander opgemerkt, om en de loochening der identiteit van „hoer“ en „stad“ (in Charles' exegese van Openb. 17) en de verwonderlijke argumentatie vóór deze loochening — gelijk dr H. N. Ridderbos ze aandurfde — te weerspreken.

Nu nog een laatste element, dat uit zijn artikel de aandacht vraagt. Zijn eigen loochening van de identiteit van „hoer“ en „stad“ kan onze opponent niet langer op rekening van Charles schuiven. Toch poogt hij nog in zóó verre ze te dekken, dat hij zegt: in Charles' ontleding van de trekken van het apocalyptisch beeld onderscheidt deze het „hoer“-beeld van het „stad“-beeld.

Maar wie ontkende dit?

Het beeld van „eten“ is met het beeld van „verbran-

den“ ook niet identiek. In één en het zelfde portret is het beeld van den neus ook niet identiek met dat van den mond. Maar dat neemt niet weg, dat beide, neus en mond, behooren tot denzelfden persoon. En zoo behooren het ondergaan van de handeling van „eten“ en het ondergaan van die van „verbranden“ tot dezelfde figuur: de hoer, die stad, die stad, die hoer is. Een scheiding der subjecten is in strijd met Charles.

Charles verwijst voor het motief van Openb. 17:16 naar Ezechiel 23:25-29. Hij zegt, dat alles wat daar gezegd wordt is gesproken met het oog op Jeruzalem; den éénen keer wordt die heilige stad, die heilige (!) tempelstad, die priesterlijke (!) stad, voorgesteld als een vrouw, die in deplorabelen toestand wordt achtergelaten, den anderen keer als een „city“, die in vlammen opgaat. Het beeld van het „verbranden“ ziet Charles dan als betrekking hebbende alleen op de stad, die evenwel door die vrouw wordt vertegenwoordigd, of voorgesteld. En daarna merkt Charles op, dat de dood-door-verbranding niet de straf van „de hoer“ was, tenzij ze een priesterdochter was: Lev. 21:9.

Nu hebben we reeds opgemerkt, dat naar ander — ook naar onze — meening zelfs in Lev. 21:9 geen sprake is van „dood-door-verbranding“ (death by fire). De verbranding was o.i. een supplement bij het reeds voltrokken doodvonnis.

Maar dit verschil van meening houdt ons niet op. Wat wij in die paar losse zinnestjes in onze Perschoon naar aanleiding van ds D. K. Wielenga's artikel opmerkten, was, dat Charles wel degelijk elementen opneemt die ontleend zijn aan het O.T.isch gegeven van een vrouw, die ontworpen werd aan haar door het verbond met Jahwe bepaalde roeping — de valse kerk dus. En dit houden we vol, omdat Charles „hoer“ en „stad“ als object der strafhandelingen identiek verklaart. En dit wel degelijk in onderscheiding van dr H. N. R.

Charles ziet de trekken van het beeld van Jeruzalems ondergang opgenomen in de schildering van het verderf van Rome. Z.i. is het mysterie van de groote hoer geïnterpreteerd in 17:18 (p. 66). Zie zijn aanteekening bij 11:8 (vgl. p. 75). Het visioen van 17:16 slaat volgens hem op den Antichrist naar het beeld van keizer Nero (428). En dus is het Beest van Op. 17:8 voorzien van een naam, die een parodie is van den goddelijken naam (429). En in een excuus op hoofdstuk 17 zegt Charles, dat de antichrist een collectieve naam is voor de valse leersaars, die uit den boezem der kerk zijn uitgegaan als bedriegelijke geesten (p. 79). Zijn origine is dan ook „religieus“ (79). Dat element is dan ook z.i. bepalend voor den heidenschen antichrist, die aan de „imperial priesthood“ zich laat herkennen (80). Wel heeft in Openb. 17 de „mythe“ een politieke betekenis (volgens Charles), in onderscheiding van 2 Thess. 2:1-12, waar ze een religieuze heeft. Die religieuze betekenis van 2 Thess. 2 vs 1-12 speelt evenwel naar Charles' meening ook nog een rol in 13:11-17; maar dan is bedoeld op de priesterschap, die een keizercultus begeleidt: deels religieuze, deels politieke bedoelingen hebbende (79, 80). Maar in dit alles ziet Charles concreetisering van den „valsechen profeet“, ook zelf als „Bart“ aangeduid, en ontleend aan joodsche toekomstverwachtingen (82). In al die trekken ziet Charles joodsche, en dus aan het O.T. herinnerende grondgedachten uitgewerkt. Zóó sterk, dat z.i. de tekening van den antichrist als verschijpende in Jeruzalem tenslotte te zien is als identiek met de conceptie in hoofdstuk 13 en 17 (83).

Charles meent dan ook, dat de valseche profeet oorspronkelijk gedacht is als joodsch, of christelijk antichrist. M.a.w. als apostaat, afvallige (I, 342). Dat wordt nog eens aangedikt als Charles komt te spreken over „het teken aan hun rechterhand“ (I, 343); hetgeen ook aan een joodsch gebruik herinnert, z.i. Zeer sterk houdt de kwestie, joodsche dan wel niet-joodsche antichrist, religieuze dan wel politieke betekenis van hem, Charles bezig ook in ander verband, b.v. bij de exegese van 11:7 (I, 285). Vandaar ook, dat de trekken van Jeruzalem te herkennen zijn in het beeld van Rome, de „hoer“-stad, 286. Hetgeen dan weer van invloed is op het feit, dat Jeruzalem heet Sodom en Egypte, 11:8; vgl. Jes. 1:9, 10; Rom. 9:29; Jes. 3:9; Ez. 16:46, 48, 49. (Ch. I, 287/8). Later nog iets.

K. S.

„Proceskosten studentencorps

Weer goede berichten: ik ontving per giro: van C. A. v. O. te W. f 10.—; K. B. te L. f 2.—; mevr. J. H.-B. te A. f 2.50; mej. J. A. M. te A. f 2.50; „N. N.“ (58) te U. f 2.50; H. S. te R. f 2.—; C. v. B. te De B. f 1.—; N. N. te H. (biljet nr 12) f 2.—; W. J. S. te B. f 2.50; J. G. V. te G. f 5.—; H. J. te G. f 2.50; G. B. S. te G. f 5.—; M. G. G. te S. f 1.—; Geref. kerk van S. (corr.-adres te U.) f 25.05; Mr H. D. v. W. te 's G. f 2.50; N. N. te S. (biljet nr 54) f 3.50.

Een mooi lijstje: samen f 71.55.

Eindstand verleden week was (voor de 2e reeks): f 143.25. Aanwinst volgens dit nummer f 71.55.

Stand voor de tweede reeks op Zaterdagmorgen dus f 214.80. We zetten een blijmoedig gezicht, en zijn nog niet verlegen als we verklaren, nog steeds bereid te zijn. Op het biljet aanteekenen a.v.p.: proceskosten studentencorps.

Giro 127278 van uw dienaar: K. SCHILDER.

GEZINSLEVEN

Aangaande mij en mijn huis

„Vereer den Heere van de eerstelingen al uwer inkomsten“. Spr. 3:9b.

Hier is een woord des Heeren, van den trouwen God des Verbonds, van onzen God tot elk van Zijn kinderen, dat inkomsten heeft; tot den vader van het huis, die voor zijn gezin heeft te zorgen; tot de zoons of dochters des huizes die al wat verdienen, waarover ze, met goedvinden hunner ouders, zelf de beschikking

hebben; gedochte handen! heel wat de; en g leeft, of

Den is maand, c len op v het ooge gezien: zoo goed en op de Elken

En zo aan het voor van belasting nier; vo de huur

Maar : Natuu dat telle allén be

Hij is je inkom veel mo woord, e „Denk voor Mij ge daar hard we dat is lo en aan I kunnen vraag, J gen, het moogt g zien“

En ho Zijn dien arbeid is Dat ze met nog oogst en Maar dit leven, er deeling i minder i minst, eeren.

Dus d voor den betaalt barmhar Die pe weg voo geve de het min Heere la „Vereer Meenen Israël? om te bl Dat i meer!

Maar te leven en een d geen f f 4000,— Heere f

Of dal Wij móg we ande

Dat is en de hi ting eer „Neen Den v

Amice f Toen

de bank want in een klein boren, e verschill De dom vrijzinn kerk kw te zegg

wou, we nog wal wens oc zeer ban dan we zeggen

In on Men nar dit opzi

afde portret is met dat van beide, neus en in zoo behoeven" en het dezelfde figuur: scheiding der

Openb. 17: 16 illes wat daar Jeruzalem; den ge (1) tempel als een vrouw, slaten, den an- a opgaat. Het an als betrek- uvel door die teld. En daar- branding niet risterdochter

anderer — 9 geen sprake fire). De ver- ds voltrokken

niet op. Wat schouw naar el opmerkten, eemt die ont- n vrouw, die l met Jahwe in dit houden is object der wel degelijk

n Jeruzalems i het verderf te hoer ge- tekening bij slaat volgens kelzer Nero voorzien van elijken naam eegt Charles, r de valsche uitgaan als dan ook „re- epalend voor l priesthood”

penb. 17 de Charles). In ze een reli- 2 Thess. 2 ing ook nog op de pries- is religieuze, 0). Maar in n „valschen ontleend aan die trekken herinnerende l. de teekening Jeruzalem tie in hoofd-

et oorspron- antichrist. wordt nog i over „het en ook aan k houdt de rist, religie- charles bezig in 11: 7 (I, dem te her- stad, 284, dat Jeruza- 1: 9, 10; I, 287/8).

K. S.

aps

van C. A. J. H.-B. te U. (58) te U. l.—; N. N. 0; J. G. V. f 5.—; M. dres te U.) e S. (bijet

2e reeks):

orgen dus i zijn nog eid te zijn. en studen-

LEVEN

stelingen pr. 3: 9b.

trouwen van Zijn r van het de zoons waarover schikking

hebben; tot de op zichzelf staanden jongeman of jongedochter, die geregeld het loon of het salaris in eigen handen krijgt; tot den militair, die soms aan soldij heel wat opsteekt, vooral toen hij nog in „Indië” diende; en ga zoo maar door. Ook tot ieder, die van steun leeft, of van „Drees” ontvangt.

Den laatsten dag der week, of op den eersten der maand, of midden in het kwartaal; het kan niet schelen op welken dag — voor ieder breekt op zijn tijd het oogmerk aan, waarnaar hij al telkens heeft uitgezien: die zijn spaarpot al aardig ziet groeien, net zoo goed, als die noodzaakten was schulden te maken en op de pof heeft moeten koopen.

Elken keer weer een feestdag!

En zoo komen ze met den buit thuis. En gaan ze aan het rekenen, en aan het verdeelen. In elk geval voor vandaag wat extra's. Dat moet! Verder voor de belasting zooveel; voor den slager; voor den kruidenier; voor de vacantiereis, voor een cadeautje, voor de huur enz., enz.

Maar neen, zóó gaat het toch niet goed.

Natuurlijk is de Heere er ook bij tegenwoordig, bij dat tellen en rekenen; al doe je, alsof je moederziel alléén bent en al zou je niet graag er één bij hebben.

Hij is er; en elken keer, als je daar weer zit, hoe je inkomsten te verdeelen, in de hoop voor jezelf zooveel mogelijk weg te kunnen leggen, neemt Hij het woord, en spreekt:

„Denk er wel om, het eerste van uw inkomen is voor Mij, om Mij daarmee te eeren. Al het geld, dat ge daar hebt, ja, hebt ge zelf verdiend; misschien met hard werken, maar dat ge het hebt kunnen verdienen, dat is louter genade; dat hebt ge aan Mij te danken, en aan Mij alléén. En feitelijk zou Ik het weer van u kunnen opeischen. Maar dat doe Ik niet; wat Ik wel vraag, ja van u eisch, dat is, dat ge de eerstelingen, het eerste van Uw inkomen Mij geeft. En de rest moogt ge besteden, om in uw eigen nooden te voorzien”.

En hoeveel vraagt de Heere dan voor Zichzelf, voor Zijn dienst, voor Zijn kerk, voor Zijn armen, voor den arbeid in Zijn Koninkrijk?

Dat zegt Hij niet. Van Israël vroeg Hij de tienden; met nog de eerstelingen van de kudde en van den oogst en allerlei offers. Aan ons laat Hij het zelf over. Maar dit is zeker: in de nieuwe bedeeing, waarin wij leven, en die zoo ontzettend veel rijker is dan de bedeeing der schaduwen, kunnen wij in geen geval met minder toe. Dan zijn de tienden zeker wel het allerminst, om daarmee den Heere, onzen God, te vereeren.

Dus die per week f 50.— verdient, legge f 5.— weg voor den Heere; daarvan doet hij in de collecte, daar betaalt hij van voor de Zending en alle werk van barmhartigheid, enz.

Die per maand f 200.— ontvangt, legge direct f 20.— weg voor dat doel; die van f 16.— steun moet leven, geve den Heere f 1.60 enz. Goed te verstaan, dit is het minste. Israël betaalde nog meer. Nog eens, de Heere laat ons vrij; alléén handhaaft Hij den eisch: „Vereer Mij van de eerstelingen al uwer inkomsten!” Meenen wij, dat wij met minder kunnen volstaan dan Israël? Of zouden wij onze vrijheid mogen gebruiken om te blijven beneden de maat, aan Israël gesteld.

Dat is geen vraag. Liever geven we meer, graag meer!

Maar kán dat? Als iemand f 16.— heeft om van te leven, kan hij toch geen f 1.60 daarvan afstaan; en een die per jaar f 2400.— verdient, kan maar zoo geen f 240.— weggewen. En stel eens iemand, die f 4000.— per jaar inkomen had, zou die dan aan den Heere f 400.— moeten en kunnen wegschenken?

Of dat kán? Dat moet! Dat vraagt de Heere toch! Wij roégen dáárop niet afdingen. Dat moet eerst vóór we andere uitgaven doen.

Dat is nog noodzakelijker, dan dat we de belasting en de huur betalen. De menschen zeggen: „De belasting eerst” „De huur eerst!”

„Neen”, zegt de Heere, „Mij het allereerst!”

Den volgende keer praten we verder, hoop ik.

HUISMAN.

GRONINGER Brieven

Amice frater.

Toen in 1886 de Doleantie daar was, zat ik nog op de banken der lagere school, een openbare school, want in ons dorp was er nog geen christelijke. Er was een kleine gereformeerde kerk, uit de afscheiding geboren, en de Ned. Herv. Kerk was zóó modern, onverschillig, dat er daar niemand aan doleeren dacht. De dominé, een zeer deftig man, bevriend met mijn vrijzinnige familie, van welke er niemand ooit in de kerk kwam dan alleen op den oudejaarsavond, placht te zeggen: gereformeerd worden? Als ik veranderen wou, werd ik liever roomsch, want daar kan de mensch nog wat bijbrengen tot zijn zaligheid. Hij had trouwens ook aan het sterfbed van een zijner schapen, zeer bang voor het „hiernamaals”, want wat kon hem dan weer boven het hoofd hangen, niets anders te zeggen dan: houd maar goeden moed.

In ons dorp was dus van doleantie geen sprake. Men nam nauwelijks notitie van wat er in ons land in dit opzicht gebeuren mocht. En de christelijke gere-

formeerden zeiden: laten ze bij ons komen, als ze weer naar Schrift en belijdenis willen wandelen. Sympathie vond zoo de doleantie eigenlijk niet.

Dit kwam meer doordat onze predikant, een zeer bekwaam man, zeer ernstige bezwaren had tegen enkele van Kuypers leeringen, als de gemeene gratie en de veronderstelde wedergeboorte. En hij waarschuwde ernstig tegen die dwalingen.

Ik leefde echter wel met de doleantie mee, maar dit op een heel eigenaardige wijze, ongeveer zóó, als vele leden der gebonden kerken, die de rust zoo liefhebben, zulks doen inzake de vrijmaking van dezen dag. De voorlichting van hun dominé en hun kerkelijke pers is ongeveer van gelijken aard als ik die putte uit een liberale krant van toen.

Ik mocht toch elken namiddag, als de school uitging, het toenmalig bestaand provinciaal ochtendblad de „Nieuwe Groninger courant”, uit 's meesters hand ontvangen, om het naar een mijnheer te brengen, die dicht in onze buurt woonde. En verzot als ik was op kranten, las ik, vóór ik deze taak had volbracht, elk nummer dier courant van a tot z.

De buitenlandsche politiek eerst; het spookte toen op den Balkan; en dan de binnenlandsche berichten, inzonderheid die over de doleantie, die in ons gewest niet veel beteekende, maar daar toch was, zooals in de stad, in Zuidwolde en enkele andere plaatsen.

Nu moet ik zeggen, dat het blad er journalistiek wel wezen kon, iets wat ik eerst later leerde waardeeren.

Even goed als het toen van ouds bekende avondblad „De Prov. Groninger”, die door onzen postbode elken avond, soms mee met onze hulp, huis aan huis bij de rijke menschen werd bezorgd en door hem nooit anders werd betiteld dan als: de geldzak.

De hoofdredactie van beide bladen was fijn liberaal zeer goed op de hoogte der binnen- en buitenlandsche literatuur, van vrijzinnige zijde dan. Vooral de tooneel-literatuur. De hoofdredacteur der „Nieuwe Groninger” was een zeer deftige verschijning. Het was een genot, hem naar zijn bureau te zien wandelen: niet groot, wel ietwat gezet, zijn zeer groot hoofd ietwat op zijde gehouden, steeds blijbaar in diepe gedachten. Het Groningsche publiek, dat hem hoogachtte, en veelszins niet ten onrechte, noemde hem altijd: het wieze heufd.

Hij dacht in zijn litteraire beschouwingen en politieke overwegingen, goed liberaal, niet aan de kerkelijke gebeurtenissen, maar er verschenen in zijn courant wel vele berichten dienaangaande. Ook omtrent de doleantie. En die berichten waren van dien aard, dat ik de doleerende menschen als zeer gevaarlijke lieden leerde beschouwen.

Ik dacht meer dan eens, zij het met eenige huivering: ik wou wel eens zoo'n doleerende zien. Vreeselijke menschen. In het donker had ik echter niet graag een van hen op mijn pad ontmoet.

Hoe gevaarlijke actie. Er waren zelfs inbrekers bij; denk aan de paneelzagerij. En welke groote gevaren bedreigden toen niet kerk en school en staat.

Het zal thans zoo ongeveer gesteld zijn met de lezers der synodocritische pers. Vooral als zij vernemen van die „doorgaande reformatie”, voor welke zelfs leden van vrijgemaakte kerken op de vlucht sloegen.

En dan die politieke partij: kerkelijk politieke partij; het Gereformeerde politiek verbond. Niet dan hulp voor communisten en, zooal dit niet, dan toch voor roomschen en socialist.

Erg kan het toch niet. De menschen beven, als zij er van lezen. Hoe is het mogelijk, dat eens gereformeerde menschen zóó diep kunnen vallen. Daar moeten, evenals indertijd bij de doleantie, verkeerde, slechte factoren achter werken.

Teleurgestelde Kuypers — omdat hij geen professor werd — en dwepende Alexanders, Lohman dan.

Zoo is het natuurlijk ook nu weer. Daar zit, zoo verklaren edele voorlichters en kerkelijke nieuwsbren- gers, ressentiment achter. Bij sommige menschen een wraakgevoelen. Soms zoo iets pathologisch, iets ziekelijks. En men tikt even aan het voorhoofd.

En dan zeggen die hoogstaande, liefdevolle menschen heel meewarig: hoe tragisch hé? En hun nobele ziel doet hen diep zuchten.

Wie van de lezers zou dan niet diep onder den indruk komen? Ja, ja, zeg het wel, buurman of buur- juffrouw, het is wel erg met die menschen. En onze goede dominé heeft er zoo mee te doen. Hij zei het al lang. Die menschen doen dingen, die een fatsoenlijk mensch doen beven.

In de oorlogsdagen riep een ietwat driftig uitgeval- len man: ze moesten naar een concentratiekamp.

Maar wat doen zij dan voor booze stukken?

Daar is eerst dat ontzettend gevaar van verab- soluteering der kerk. En voor hen, die moeite met dit deftige woord mochten hebben, is er een ander gevaar: verkerkelijking van het leven.

Ik las daarvan in het „Gereformeerd Jongelings- blad”, in een artikel van den bondsvoorzitter, den heer Algra, een bekwaam man, die een tijd gekend heeft, dat hij gezond denken en schrijven kon.

Hij vertelt nu aan zijn jongelieden: er dreigt een groot gevaar, en dat is de verkerkelijking van het le- ven, zooals bij de Ned. Herv. kerk als bij de vrijge- maakten — tusschen aanhalingsteekens dan. Men mocht eens meenen, dat het met vrijheid iets te maken

had.

Wij zullen, dus de geleerde schrijver, in de gerefor- meerde, dat zijn dan de gebonden kerken, tegen dit streven op onze hoede moeten zijn. Want het is een geestelijk gevaar, omdat het in wezen een ongerefor- meerd streven is.

Wat is dan toch die verkerkelijking? Ik sloeg de groote van Dale op; het woord stond er niet in. Wel vele andere met ver, b.v. verkorsten, en dat wil dan zeggen: alles tot korst doen worden of maken. Dus zou verkerkelijken zijn: alles tot kerk maken of doen worden? Maar laten wij het betoog van den heer Algra eens wat nader bezien. Hij zal het ons wel duidelijk maken.

Hij is in discussie met een dier lichtzinnige geesten, die thans in zijn kerken den toon aangeven, het leven daar meer en meer gaan beheerschen; met ds Lugtig- heid van Zwolle, die daár de gereformeerde J.V. reeds om hals bracht en zijn meeningen nader propageert op ringvergaderingen. Die dominé wil nu alle jeugd- werk in elke plaats — padvinderij en zoo — concen- treeren, om het daarna te brengen onder leiding van de plaatselijke kerk. Dan komt er meer activiteit.

Welnu, de heer Algra vertaalt dit zoo, dat dan alles komt onder leiding van den plaatselijken predikant. Hij acht dit zeer gevaarlijk en voert daartoe vier ar- gumenten aan. Drie er van laat ik zwemmen, want het komt op het vierde aan, waarvan gezegd wordt, dat het het zwaarst weegt.

Het is dit: wij willen de zelfstandigheid van ons jeugdwerk bewaren ook tegenover de kerk. De spatieëring is van den heer Algra.

De zelfstandigheid van het jeugdwerk tegenover de kerk.

Daar dreigt dus groot gevaar van dien kant. Maar wat is dan toch die kerk, die zoo gevaarlijk is voor onze zelfstandigheid? Want een ieder gegriipt, dat dit gaat gelden voor heel het leven. Het staat er ook zoo.

Het is een geestelijk gevaar, wat wordt aangeduid. Voor den heer Algra is kerk hier kerkeraad, of de dominé.

Dat verwondert ons niet, want wij lezen meer dan eens, dat, als de Synode vergadert, haar leden niet meer af- gevaardigden van kerken zijn, maar kerken zelve. Als zij spreekt, spreekt de kerk. En mochten wij zulke synodeleden zien schrijden, want zulke hooge heeren loopen niet — naar hun vergaderzaal, of als wij hen zagen komen in de vergaderingen van een kerkeraad of classis om bevelen te geven, dan kunnen wij zeg- gen met een van hen: ziedaar, de kerk op marsch.

Zou het nu zoo erg zijn voor den heer Algra, als heel de wereld bestond uit zulke menschen, haast had ik gezegd Uebermenschen?

Ja, zegt de heer Algra, wij moeten de zelfstandig- heid onzer verenigingen bewaren tegenover hen, den kerkeraad of den dominé. En dat maken wij, d.w.z. de jongelingen, dien kerkeraad ook duidelijk.

Want wij begeven ons naar dien kerkeraad en vra- gen kerkelijk toezicht, doch alleen op een zeer speciaal punt: de belijdenis.

Nu mogen wij toch wel even nadenken. In het formulier van bevestiging van onderlingen wordt gezegd, dat zij het opzicht hebben over de gemeente. En dat opzicht beteekent niet weinig, want als men belijdenis aflegt wordt op de vraag: belooft gij u te zullen onderwerpen aan de kerkelijke ver- maning en tucht, indien het mocht gebeuren, wat God genadiglijk verhoede, dat gij in leer en leven u kwaamt te misgaan, het plechtige antwoord gegeven: ja.

Een dure eed, als dr Kuypers placht te zeggen. Behooren tot dat leven — er is geen enkele uit- zondering gemaakt — ook onze organisaties? Ach, zoo roept de heer Algra ons toe, vergeet niet, dat de belijdenis is een zeer speciaal punt.

Hoe is dit te verstaan?

Als de jongelingen tot den kerkeraad komen, zeggen zij: wij stellen ons onder uw toezicht. Wij doet dit dus in vrijheid: konden het ook laten. En als de praeses dan zegt: heel goed jongelui, dan verklaren zij: maar wij hebben U eerst nog wat te zeggen. Wij trekken om dat toezicht een zeer nauwen cirkel, waar- buiten U zich niet moogt begeven. U hebt niets te maken met onze werkwijze (hoe dol die dan ook weze moge. M.), niets met onze organisatie (welk karakter die dan ook moge dragen. M.), niets met onze finan- ciën (al koopen wij bijv. veel zonder te betalen. M.), niets met welk ander onderdeel van ons werk ook. Bijv. als wij handelen over politieke en sociale en letterkundige onderwerpen of voordrachten houden en tooneelstukjes geven. Niets, niets. Gij als kerkeraad hebt alleen tot taak, als U het toezicht verleend wordt door ons, wat inhoudt dat wij het ook niet konden doen, maar wij zijn nu

Wijzigingen Handboek 1950

Blz. 19 BUITENPOST. Adres kerkeraad: K. Bouma, Ju- hanalaan.

Blz. 56 HILVERSUM. Het telefoonnummer van Ds L. Doekes is gewijzigd in: 3365.

Blz. 70 DORDRECHT. Adres kaashouder: G. Visser, Sin- gel 222.

Blz. 82 ROTTERDAM-CENTRUM. Adres diaconie: C. L. F. Bredemeijer Jr, Bergsingel 78b, Rotterdam.